

Asia: VN/13663/2022

Luonnokset: Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023—2025 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023-2027 ja asetus selvityksen sisällöstä

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne AVI-käsittelylain pykäluonnoksesta, uusi 2 a ja 2 b ja niiden perustelut

EK pitää tärkeänä, että ympäristöä koskevaa lainsäädäntöä kehitetään tavalla, joka mahdollistaa yritysten investointihankkeiden sujuvan etenemisen Suomessa. Ympäristöllisten lupamenettelyiden keskeisiä tavoitteita ovat sujuvuuden lisäksi niiden nopeus, ennakoitavuus, asiakaslähtöisyys ja korkeatasoinen sähköinen asiointi. EK katsoo, että Suomen sääntely-ympäristö ei vielä pysty vastaamaan näihin tavoitteeseen, minkä vuoksi EK julkaisee kesäkuun 2022 aikana omat toimenpidesuosituksensa lupakäsittelyjen uudistamiseksi.

EK pitää hyvänä, että valtioneuvosto on osoittanut reagoitakykyä vastatakseen nopeasti muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen, joka on heijastunut erityisesti tarpeeseen nopeuttaa ympäristölupaprosesseja lyhyellä aikajänteellä. On tärkeää, että lupakäsittelyjen nopeuttamiseksi turvataan tarpeelliset resurssit lupaviranomaisissa ja muutoksenhakutuomioistuimissa. Muutoksenhaun myötä lupakäsittelyjen kokonaiskesto on useita vuosia. Samalla EK pitää kuitenkin erittäin tärkeänä, että lupamenettelyjä sujuvoitetaan ja nopeutetaan Suomessa siten, että toiminnanharjoittajia ei tarpeettomasti aseteta keskenään eriarvoiseen asemaan. Hallituksen esittämät lakimuutokset olisivat voimassa vain rajatun ajan, mitä EK kannattaa.

Esitetyillä pykälämuutoksilla Suomessa otettaisiin merkittävällä tavalla uusi askel investointihankkeita koskevassa ympäristö- ja vesilupaharkinnassa. Aluehallintovirasto voisi ottaa tiettyjä ympäristö- ja vesilupahakemuksia etusijamenettelyn kautta nopeutettuun käsittelyyn. 2a § sisältäisi vihreän siirtymän investointien hankeluettelon sekä ei merkittävää haittaa -periaatteen soveltamisen etusijamenettelyssä.

EK ymmärtää tarpeen määritellä vihreän siirtymän investointeja erillisen hankeluettelon avulla ja katsoo lakiluonnoksen sisältävän siirtymää edistävät kriittiset hankkeet keskeisin osin. EK kuitenkin toteaa, että investoinnit, joita ei nimenomaisesti luetella suunnitellussa 2a §:ssä, voivat tosiasiasa edistää vihreää siirtymää. Tällaisia voivat olla esimerkiksi kiertotaloutta edistävät investoinnit.

Lisäksi EK huomauttaa, että joiden investointien tosiasialliseksi edistämiseksi ns. liitännäisluvat ovat ratkaisevassa asemassa, kuten sähköverkkoon liittämiseen tarvittavat luvat. EK tukeekin jäsenliittojensa muutosesityksiä 2a §:n hankeluettelon muuttamiseksi.

EK kannattaa 2a §:n 1 momentin kirjausta siitä, että nopeutettu lupahakemuksen käsittely voisi koskea paitsi uuden hankkeen lupa-asiaa, myös jo olemassa olevan luvan muuttamista.

Uusi 2a § sisältäisi nimenomaisen säännöksen ei merkittävää haittaa -periaatteen (DNSH) huomioon ottamisesta osaksi etusijamenettelyä koskevaa harkintaa. Kysymyksessä olisi täysin uusi periaate ympäristönsuojelulain mukaisessa lupaharkinnassa. Ei merkittävää haittaa -periaate on laadittu EU:n elpymis- ja tukivälineen rahoituksen tueksi. Periaatteen ollessa hyvin laaja-alainen, sen sisältöä on EU-tasolla konkretisoitu tarkemmalla teknisellä kriteeristöllä. Periaatetta kriteereineen ei ole laadintavaiheessa koskaan tarkoitettu sovellettavan osana ympäristöllistä lupaharkintaa.

EK katsoo DNSH-periaatteen sisällyttämisen osaksi ympäristö- ja vesilupien etusijamenettelyä huonosti suomalaiseen ympäristölupaharkintaan soveltuvana ja tarpeetonta hallinnollista taakkaa lisäävänä. EK ei kannata periaatteen sisällyttämistä osaksi hallituksen esitystä. On ehdottomasti vaarana, että DNSH-kriteeristön soveltaminen kääntyy lakiesityksen keskeistä tavoitetta - lupaprosessien nopeutettua käsittelyä - vastaan.

EK katsoo, että vihreän siirtymän investointien hankeluettelo on yksistään riittävä kriteeri etusijamenettelyyn hakeutumiseksi. Asetuksenantovaltuudelle 2b §:ssä ei ole näin ollen tarvetta.

EK pitää tärkeänä tuoda esiin, että vallitsevan turvallisuuspoliittisen tilanteen vuoksi lukuisat suomalaiset yritykset ovat parhaillaan kiireellisen lupakäsittelyn tarpeessa esimerkiksi laitosten energiantuotantoa koskevien muutosten läpiviemiseksi. EK pitää tärkeänä, että valtioneuvosto etsii kiireellisesti ratkaisuja tukemaan myös tällaisia lupakäsittelyjä jo kuluneen hallitus-kauden aikana.

Lausuntonne vesilain pykäläluonnoksesta, uusi 15 luvun 4 a ja sen perustelut

Ei lausuttavaa.

Lausuntonne ympäristönsuojelulain pykäläluonnoksesta, uusi 197 a ja sen perustelut

Ei lausuttavaa.

Lausuntonne maankäyttö- ja rakennuslain pykäläluonnoksesta, uusi 188 a ja sen perustelut

EK pitää tärkeänä, että tuulivoiman edistämisessä otetaan investointihankkeen lupakokonaisuus huomioon. EK suosittelee, että lakiluonnoksen jatkovalmistelussa selvitetään tarkemmin muutkin tuulivoiman sujuvoittamista edellyttämät lakimuutokset.

Lausuntonne luonnoksen sisältyvistä siirtymäsäännöksistä (ns. AVI-käsittelylaki ja MRL)

Ei lausuttavaa.

Lausuntonne hallituksen esitysluonnoksesta muilta osin

-

Lausuntonne asetusluonnoksesta ja perustelumuistiosta

-

Heikinheimo Arja
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Ojanperä Minna
Elinkeinoelämän keskusliitto EK